

Abortion Talk # 1

After Roe v Wade Overturned:

ก้าวถอยหลังของสิทธิการแท้งในสหรัฐอเมริกา

โดย รศ.ดร.ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ และรศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล

Choices
Network Thailand

Abortion
ACCESS

Abortion Talk# 1

After Roe v. Wade Overturned:

ก้าวถอยหลังของสิทธิการแท้งในสหรัฐอเมริกา

ร่วมสนทนาโดย รศ.ดร.ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ และรศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล

28 มิถุนายน 2565 เวลา 11.00-11.40 น.

กฤตยา: ที่เราจะพูดกันก็คือเรื่อง after overturn Roe v. Wade นะคะ แล้วเราก็สนใจ
สิ่งซึ่งนักวิชาการทางรัฐศาสตร์ที่ติดตามนโยบายเรื่องสิทธิการทำแท้งมาตลอดอย่าง
อาจารย์ ก็เลยอยากเรียนถามอาจารย์ชลิตาภรณ์ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญหนังสือเกี่ยวกับเรื่อง
แท้งที่ได้รับรางวัลโดยตัวด้วย ว่าการล้มผลคำตัดสินของศาลสูงของสหรัฐอเมริกาที่
ตัดสินไว้ตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 1973 ประมาณ 50 ปีมาแล้ว ผลของการล้มมันคืออะไรบ้าง

ชลิตาภรณ์: ผลของการล้มแสดงให้เห็นปัญหาที่อยากรู้ แน่นอมนั้นกระทบ
ต่อคนที่เผชิญสถานการณ์เรื่องของการท้องไม่พร้อมซึ่งมีความซับซ้อนมาก
พวกนี้ลำบากเดือดร้อน ก็คาดหมายว่าจะมีผู้หญิงอเมริกันโดยเฉพาะกลุ่ม
คนที่เป็นกลุ่มคนที่ยากจนแล้วชายขอบทั้งหลายจะตาย เพราะการตัดสิน
ผลกระทบมันรุนแรงใหญ่หลวง แต่ในขณะเดียวกันมันมีอีกเรื่องที่น่าจะต้อง

พิจารณาไปด้วย ก็คือบรรยากาศในทางการเมือง ซึ่งเรื่องนี้บรรยากาศในทางการเมืองและกระบวนการ

ทางการเมือง การต่อสู้ของคนที่ไม่เหมือนกันทางการเมือง ซึ่งอันนี้สังคมอื่นโดยเฉพาะสังคมไทยน่าจะจะต้องได้เรียนรู้ เพราะฉะนั้นมันก็จะ เป็น 2 เรื่องใหญ่ ๆ ที่น่าจะต้องพิจารณา

กฤตยา: คือตั้งข้อสังเกตว่า คำตัดสินเมื่อ 50 ปีที่แล้วมันเป็น 7 ต่อ 2 แต่คำตัดสินป็นี่ที่เกิดขึ้นมัน 5 ต่อ 4 พุดง่าย ๆ ก็คือมันเฉียดฉิวมาก แล้วถ้าเราไปดู ก่อนหน้านั้นเองมันก็มีความพยายามมาตลอดเวลาที่อยากจะล้มคำตัดสินนี้ ในปี 1992 เองก็มีเกณฑ์เรื่องการตัดสินเรื่องนี้ ปรับจากเกณฑ์การมีชีวิตของตัวอ่อนมาแทนรอบไตรมาส 3 เดือน 3 เดือน 3 เดือน เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่ามันมีการต่อสู้ทางการเมืองอย่างเข้มข้นตลอดเวลาตั้งแต่มีคำตัดสินนี้เมื่อ 50 ปีที่แล้ว อาจารย์มองเรื่องการต่อสู้ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาในเรื่องสิทธิ Pro-life กับ Pro-choice อย่างไรบ้างคะ

ชลิดาภรณ์: คือประเด็นว่าด้วยเรื่องการต่อสู้ กว่าจะออกมาเป็น Roe v Wade ขออนุญาตเรียกสั้น ๆ ว่า Roe นะคะ แล้วก็ตามมาด้วยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมหลายประการที่ในที่สุดขึ้นสู่ศาลสูงแล้วทำให้เกิดการปรับ จริง ๆ มันคือการจำกัดคำตัดสินว่าด้วยเรื่อง Roe vs Wade ลงไปเยอะมาก มันแสดงให้เห็นว่า **ประเด็นว่าด้วยเรื่องทางเลือกยุติการตั้งครรภ์ abortion ในสหรัฐอเมริกาเป็นประเด็นที่แบ่งแยกคนมาก ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยเขาสู้มาโดยตลอด มันจึงได้มีเรื่องขึ้นสู่ศาลสูงเป็นระยะตลอดเวลา**

เมื่อสักครู่นี้ที่กฤตยาพูดถึงก็คือปี 1992 Casey vs Planned Parenthood ตัวคำตัดสินปี 1992 เองจริง ๆ มันคือการจำกัดวงของ Roe vs Wade ลงมาก คือ Roe พุดถึงสิทธิในการเลือกยุติการตั้งครรภ์ของผู้หญิงโดยเชื่อมเข้าไปกับสิ่งที่เรียกว่า 14th Amendment มองว่าเป็นสิทธิในเรื่องของ privacy ซึ่งในที่สุดเราออกมาพูดภาษาว่าเป็นสิทธิในเรื่องตัวร่างกาย 14th Amendment บอกว่าการเข้าไปจำกัดลดทอนสิทธิในเรื่องของการมีชีวิตอยู่ ทรัพย์สิน รวมทั้งเรื่อง privacy รัฐไม่สามารถกระทำไม่ได้โดยไม่ผ่านกระบวนการตามกฎหมาย เพราะฉะนั้นการไปจำกัดการตั้งครรภ์ถือว่าละเมิดรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา อันนี้คือการเชื่อม ซึ่งเป็นการตีความที่เถียงกันมาตลอด แล้วก็ถูกล้มไปเมื่อวันที่ 24 มิถุนายนที่ผ่านมา

แต่ขออนุญาตชี้ประเด็นนี้ นะคะว่า Roe ไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้หญิงในการเลือกยุติการตั้งครรภ์เมื่อไรก็ได้ (abortion on demand) Roe ไม่ได้ให้สิทธินี้ นะคะ ถ้ามองว่า balance ระหว่างสิทธิเสรีภาพในการเลือกทางเลือกของผู้หญิงเท่ากับการกำกับดูแลการยุติการตั้งครรภ์โดยรัฐ ซึ่งออกมาเป็นระบบ 3 ไตรมาสอย่างที่ กฤตยาพูดถึงเมื่อสักครู่นี้ อยากชี้ว่าเวลาที่เรต่อสู้ในประเด็นว่าด้วยเรื่องการทำแท้ง มันจะมีคนหลายกลุ่มที่สู้ในเรื่องนี้ แล้วเข้าใจไปว่าในที่สุดมันจะไปสู่ abortion on demand คืออย่างไรก็ได้ อะไรก็ได้ มันจะ balance เรื่องนี้อย่างไร เขาเป็นว่าศาลสูงสหรัฐอเมริกาพยายามจะหาจุดที่ได้ดุลระหว่างทั้ง 2 ออกมาเป็นคำตัดสินนั้น ปี 1973 พอออกมา Roe ก็เผชิญกับการกระแทกอยู่ตลอดเวลา แต่ที่น่าสนใจก็คือไม่ว่าจะอย่างไร ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาในช่วง 50 ปีไม่ได้พยายามจะล้มตัว Roe เอง คือเราต้องยอมรับว่ามันมีคำตัดสินที่จำกัด Roe ลงไปมาก อย่าง Casey vs Planned Parenthood ปี 1992 ก็เห็นว่ามัน limit ลงไป

มาก จริง ๆ มันไปถึงเอาประเด็นว่าด้วยเรื่องความสามารถของตัวอ่อนที่จะมีชีวิตรอดเพิ่มเข้ามา ต้องยอมรับว่าฝ่าย pro-life เขาก็พยายามมาก

ขอชี้ประเด็นในเรื่องการต่อสู้ทางการเมืองสักนิดหนึ่ง จริง ๆ การล้ม Roe เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน ปี 2022 มันก็เป็นอะไรที่ไม่น่าเชื่อ ฝ่าย pro-life เองก็คงไม่คาดหมายว่าองค์ประกอบของตุลาการศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา มีองค์ประกอบที่มันน่าจะทำให้การตัดสินสามารถจะ limit ตัว Roe ลงไปได้อีก หรือ overturn ไปได้เลย ซึ่งผลออกมาคือ overturn อย่างที่เราเห็น ก็เป็นอะไรที่**อาศัยจังหวะและช่องทางของการต่อสู้ทางการเมือง** ประเด็นคือดังนั้นคะ การต่อสู้ในประเด็นเรื่องการยุติการตั้งครรภ์ พวกเราอยาก**ว่า มันมีจุดสิ้นสุดนะคะ** ไปได้การรับรองโดยรัฐธรรมนูญเชื่อมไปแล้วการรับรองโดยรัฐธรรมนูญ การแก้ไขกฎหมายอาญา และอื่น ๆ ไม่ใช่ว่ามันประสบความสำเร็จแล้ว มันจะเกิดอย่างนี้ได้ อย่างในสหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างที่ดี

แล้วจะมีคนตั้งคำถามว่าแล้วทำไมคนไทยต้องสนใจประเด็นนี้ ต้องสนใจคะ เพราะเราอาศัยภาษา แล้ววิธีการของ Roe ไซ้มี๊ ภาษาเรื่องสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย เรื่องนั้น เรื่องนี้ เรื่องโน้น **เราอาศัยภาษาและวิธีการของการต่อสู้ในแนวทางแบบที่ออกมาเป็นคำวินิจฉัย Roe vs Wade** ที่ว่านี่ไม่ใช่เราเท่านั้น ทั่วโลกเลย เพราะฉะนั้นมันซ็อค ว่าพอมีการปรับคำตัดสินที่ว่านี้ได้ pro-life เขาก็มีความเข้มแข็งจริง ๆ แล้วมีเรื่องเล่าเล็กๆ ว่า Jane Roe ซึ่งเป็นนามสมมุติ ชื่อจริงชื่อ Norma McCorvey ตอนนี้อยู่ไปแล้ว แต่ปี 1998 แก่อกมาประนาม คำนเรื่องยุติการตั้งครรภ์ ซึ่ง ๆ มัน disheartened คนฝั่งที่ต่อสู้ pro-choice อยู่มาก แต่ก่อนที่แก่จะตายแกสารภาพว่าแกได้รับเงินจากองค์กร pro-life คือ**คนต่อสู้ก็ต้องเข้าใจว่าต่อสู้เรื่องนี้ไปแล้ว** นอกจากต่อสู้ให้มันไปถึงจุดหนึ่งแล้ว ต้องป้องกันมันไว้ให้ได้ด้วย อันนี้เป็นแง่มุมที่คิดว่าสำคัญ

ที่นี้อยากชี้เรื่องหนึ่งก็คือ**ประเด็นที่ในที่สุดนำไปสู่ overturn** ตัว Roe ได้ มันมาจากกฎหมายไซ้ใหม่คะ รัฐมิสซิสซิปปีผ่านกฎหมายว่าที่ห้ามการทำแท้งเกือบทุกกรณีเลยหลังจากตั้งครมครบ 15 สัปดาห์ขึ้นไป ซึ่งถ้ายึดตามเกณฑ์ Roe มันผิด ออกกฎหมายนี้ไม่ได้ เสร็จแล้วในที่สุดขึ้นสู่ Supreme Court ขึ้นสู่ศาลสูงอย่างที่เราเห็น คืออยากจะชี้ว่าคำตัดสินที่ยึดตามกฎหมายของมิสซิสซิปปี มัน 6 ต่อ 3 อย่างที่פקฤตว่าเมื่อสักครู่ โหวต overturn Roe มัน 5 ต่อ 4 มันเบียดกว่ามาก แต่ที่นี้ฐานของการบอกว่าทำไมจึงควร**จะ overturn Roe มันคือประเด็นว่าด้วยเรื่อง liberty (เสรีภาพ) โดยเฉพาะสิ่งที่เราพูดถึงสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย การตีความ** จริง ๆ อยากชวนให้อ่านว่าเขาให้เหตุผลว่าอย่างไร **การให้เหตุผลว่าสิทธิเสรีภาพในเรื่องนี้ไม่ได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา** ก็ถูก มันไม่มีคำเรียกตรง ๆ ว่าสิทธิในการยุติการตั้งครรภ์ มันตีความแบบนี้ แต่ในขณะที่สิทธิในการพกพาอาวุธปรากฏใน 2nd amendment การแก้ไขรัฐธรรมนูญ ทำแท้งไม่มี แต่พกอาวุธได้เพราะมันมี คือเป็นการตีความที่จริง ๆ แล้วน่าตกใจหลายประการ

ที่นี้ประเด็นคืออะไร ประเด็นคือเวลาที่เราจะพูดการยุติการตั้งครรภ์ เมื่อเป็นสิทธิหรือเสรีภาพในเนื้อตัวร่างกาย ใน privacy ของผู้หญิง ถ้าดูตัวอย่าง Roe นี่คือการถกเถียงใหญ่ในสังคมที่รับและให้ค่ากับสิทธิเสรีภาพของประชาชน ในระบบการเมืองอย่างนี้..อย่างไทย ฟังแล้วมันตลก เพราะสิทธิและเสรีภาพของประชาชนดูไม่ใช่เรื่องใหญ่ เพราะฉะนั้นมันน่าหวาดเสียวเมื่อเทียบกับกรณี Roe ว่าการต่อสู้หลายประการในกระบวนการทางกฎหมายและสถาบันทางการเมืองภาครัฐที่ทำกันมา ในที่สุดมันไม่ไปไหน ก็เป็นเรื่องชวนคิดนะคะ

กฤตยา: ดูโดยภาพรวม ๆ แล้วมันเหมือนกับสังคม โดยเฉพาะสังคมสหรัฐอเมริกาที่กำลังเอียงขวาไปเรื่อย ๆ การต่อสู้ในนี้แม้ว่าเสียงฟังข่าวของจากอเมริกามาก็พบว่าเสียง poll ต่าง ๆ เสียงส่วนใหญ่ยังสนับสนุนสิทธิการทำแท้งอยู่ แต่พอแยกเป็นพรรคการเมืองเป็น voter ของพรรคการเมือง ชัดเจนว่า 83% ของ Democrat เห็นด้วย ในขณะที่สัดส่วน no ไม่เห็นด้วยของ Republican ก็แค่ 70% กว่า ในขณะที่ independent เห็นด้วยประมาณ 50% กว่า มันแสดงให้เห็นว่า voter เป็นตัวค่อนข้างฉีกออกมาชัดเจน แต่ว่าสิ่งที่กังวลกันอยู่ในขณะนี้ก็คือว่าฝ่ายขวาที่มันตีกลับมันจะส่งผลต่อเรื่องอื่น ๆ ด้วยมั้ย เช่น เรื่อง same-sex marriage ที่ในสหรัฐอเมริกาในหลายรัฐเองก็ได้อนุญาตไว้ ไม่ทราบว่าจะอาจารย์มองประเด็นพวกนี้อย่างไร

ชลิดาภรณ์: คือจริง ๆ กระแสขวาจัดในสหรัฐอเมริกาก็ต้องยอมรับว่าเขาประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ตั้งแต่การเลือกผู้นำซึ่งในที่สุดมาเสนอชื่อศาลรัฐธรรมนูญที่ออกแนว conservative จัดอะไรอย่างนี้ แล้วเขาก็ดำเนินการมา แล้วในที่สุดมันจะกระทบอย่างที่เราที่พูดว่าที่ด้านต่อไปที่จะน่าหวาดเสียวมากก็คือ same-sex marriage จริง ๆ เมื่อวานนี่ก็เรื่องการสวดมนต์ คือมันมีCoach อเมริกันฟุตบอลคนหนึ่งพอแข่งเสร็จแกสวดมนต์ในสนาม ซึ่งจริง ๆ โดยหลักที่สหรัฐอเมริกาเคยยึดการแบ่งแยกระหว่าง church and state แก่ทำเช่นนั้นไม่ได้ ขณะนี้เมื่อวาน Supreme Court ออกมาบอกว่าทำได้เป็นสิทธิ คือถ้าได้ดูดี ๆ ทุกวันตอนนี้ที่น่าหวาดเสียวมาก same-sex marriage ก็จะเป็นเรื่องใหญ่ประการหนึ่ง นี่ยังไม่ต้องพูดถึงว่าสิทธิของ LGBTIQ+ ในหลาย ๆ เรื่องจะกระทบไปอีกแค่ไหน อันนี้ก็จะเป็นการต่อสู้ที่ใหญ่มาก มันมีคนที่ยืนยันว่าเรื่องเหล่านี้มันซ้อน เรื่องยุติการตั้งครรภ์ เรื่องของบรรดา LGBTIQ+ มันซ้อนอยู่กับอีกหลายเรื่องในสังคม แต่ว่าเรื่องเหล่านี้มันไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ มันมีคนที่จะทบทวนชีวิตเขาแล้วเขาไม่พอใจสูงมาก สหรัฐอเมริกาจริง ๆ แล้วด้วยเรื่อง abortion ในฐานะของสังคมใหญ่มันการแบ่งแยกมันส่งผลอย่างรุนแรงมากจริง ๆ กระแสชวนคิดคนออกมาจะย้ายประเทศ มันมีจริง ๆ ถ้าติดตามดู 3 วันที่ผ่านมาคนอยู่ Texas บอกกูย้ายแล้ว คือย้ายทันทีนะพี่กฤต ทำเรื่อง ไม่เอาแล้ว

กฤตยา: ย้ายไปอยู่ในรัฐที่อนุญาต

ชลิดาภรณ์: ใช่ ย้ายไปอยู่ในรัฐที่ open กว่า คือ Texas มีปัญหาหลายเรื่องต้องยอมรับ กับพวกย้ายประเทศไปเลยที่มีกำลังกว่า ก็มาจากเรื่อง trigger สำคัญก็คือการ overturn Roe ค่ะ

กฤตยา: แต่ขณะเดียวกันตอนนี้ก็มีบริษัทเอกชนต่าง ๆ โดยเฉพาะบริษัทยักษ์ใหญ่ก็ออกมา counter ออกมาสู้ โดยการประกาศให้พนักงานลาหยุดได้ถ้าเขาต้องการเดินทางไปเข้าถึง reproductive care ในรัฐที่ตัวเองไม่มี อย่างเช่น Netflix, Amazon, Disney+ อะไรอย่างนี้ อาจารย์มองภาพตัวการต่อสู้นี้อย่างไร ภาคเอกชนพวกที่เห็นด้วยก็สู้

ชลิตาภรณ์: คือถ้ามองในเชิง resistance ในการสู้ เป็นอะไรที่มีสีสันมากนะคะ คือขออนุญาตให้ภาพเร็ว ๆ คนที่ไม่เห็นด้วย resistance ทำอะไรกันบ้าง คือตั้งแต่วันที่ overturn คือวันที่ 24 มิถุนาค่าประเทศไทย ก็อย่าลืมว่ามันมีรัฐประมาณ 13 รัฐที่มี trigger law รออยู่ ผ่านกฎหมายไปแล้วถ้า Supreme Court ตัดสิน overturn Roe กฎหมายพวกนี้มีผลบังคับใช้ใน 10 วันอะไรอย่างนี้ 7 วัน 10 วัน เพราะฉะนั้นก็แปลว่าบางรัฐอีกไม่กี่วันไม่สามารถจะเลือกยุติการตั้งครรภ์ได้แล้ว

ในฝั่งประชาชนเอง ถ้าดูใน Twitter ของคนในสหรัฐอเมริกาจะมีคน Tweet เลย อย่างเช่น ยกตัวอย่างมีผู้หญิงคนหนึ่งบอกเลยว่าที่อยู่ของฉันใน California ให้ที่อยู่อย่างละเอียดเลย ให้เบอร์โทรศัพท์ บ้านฉันอยู่ใกล้ Planned Parenthood สาขาไหน เพื่อน ๆ จาก Idaho ซึ่งจะโดนก่อนใคร จะทำแท้งมาได้เลยถูกพาไปเอง ให้มาอยู่บ้านฉันด้วย แต่ต้องเสียค่าเดินทาง อะไรอย่างนี้เต็มไปหมด คือช่วยกันเองก่อนแก้ปัญหาเฉพาะหน้า อันนี้เป็น resistance ใหญ่ที่แสดงให้เห็นการไม่ยอม แต่คนที่ไม่ยอมตระหนักว่าออกมาด่า ๆ อย่างเดียวไม่ได้ ต้องมีอะไรรองรับคนกลุ่มต่าง ๆ ทันทึ

เสร็จแล้วอีกพวกหนึ่งก็ออกมาทันทีในวันนั้นหลังจาก overturn บอกว่านี่ขนาดฉันบริจาคเงินไปแล้ว มีคนหนึ่งบริจาคเงินดาราแล้ว 10,000\$ ให้กับผู้สมัคร สส. 2 คน ให้พวกนี้เข้าไปป้องกันกฎหมายทั้งในระดับรัฐ เนื่องจากตอนนี้พอล้ม Roe ไปแล้ว กฎหมายของรัฐแต่ละรัฐว่ากันไป ก็คือให้ไปป้องกันเรื่องของสิทธิในการทำแท้งอะไรอย่างนี้ คือคนออกมากการต่อสู้จริง ๆ

มองในแง่มุมมองพวกนี้ก็จะเห็นว่ามันรอบด้านมาก แน่นอนมีคนออกไปชุมนุมประท้วง ซึ่งเป็นที่น่าแปลกประหลาด คือทั้ง 2 ฝ่าย Pro-life, Pro-choice ออกมาประท้วง ทำไมตำรวจจับแต่ Pro-choice ไม่รู้ที่ต่าง ๆ Pro-choice โดนจับฝั่งเดียว อะไรอย่างนี้เป็นต้น อันนี้เป็นฝั่งประชาชนว่าด้วย resistance มีตัวอย่างเยอะแยะ มีอีกเรื่องเหมือนเม้าท์ แต่ไม่ได้เม้าท์ คือมี สส. ของ Republican เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ระดับสหพันธรัฐออกมาแสดงความยินดี โลกนี้จะดีแล้ว ขณะนี้เราสามารถป้องกันศีลธรรมอันดีงามได้อะไรโน่นนี้ เสร็จแล้วมีผู้หญิงคนหนึ่งเข้าไปตอบ Twitter พวกแกจำได้มั๊ย เมื่อไม่กี่ปีแก็เคยให้ฉันไปทำแท้ง คือมี affair กันคือ สส. คนนี้มีเมียแล้ว แล้วผู้หญิงก็ท้องขึ้นมาก็ให้ไปทำแท้ง ทำไมที่เวลาอย่างนี้แก็ไม่คิดว่าการทำแท้งเป็นทางออกของชีวิต คือเพื่อจะรักษาเส้นทางทางการเมือง มามีหน้ามีตาเป็น สส. ได้ อะไรอย่างนี้ทำไมในเวลานั้นแก็คิดว่าตรงนี้เป็นทางออกทางเลือกที่แก็เลือกได้ แล้วคนอื่น? เพราะฉะนั้นก็เข้าไประดมว่าให้ผู้หญิงออกมาช่วยกันพูดว่าใครที่เคยมี สส. ฝั่ง Republican เคยให้เงินใครไปทำแท้ง บังคับให้ใครทำ

แห่ง ให้ออกมาเปิดโปงนะคะ เป็นการต่อสู้ที่ดุเดือดมากจริง ๆ อันนี้คือฝั่งประชาชนที่ระดับบุคคลทำอะไรได้บ้าง

เสร็จแล้วก็มาสู่เรื่องทีเมื่อก่อนที่กฤตพุดถึงบริษัทขนาดใหญ่ซึ่งตอนนี้ list ยาวขึ้นเรื่อย ๆ ว่าอนุญาตให้คนลา สำหรับคนที่ต้องการเดินทางเพื่อจะไปหาที่ยุติการตั้งครรภ์ บางบริษัทชดเชยเงินให้ด้วย ช่วยเงิน Meta facebook, Microsoft แต่ทีนี้ก็มีคนตั้งคำถามคะ คือขณะนี้ list มันยาวมาก J.P. Morgan คือบริษัทใหญ่ให้คุ้มครองลูกจ้างตัวเองในเรื่องนี้ ก็มีคนตั้งคำถาม แล้วถ้าพวกแกอยากจะทำคุ้มครอง อยากจะช่วยเหลือลูกจ้างที่เขากำลังยุติการตั้งครรภ์ ทำไม่แกไปให้เงินสนับสนุน Republican ตั้งแต่แรก อะไรอย่างนี้ ก็เป็นการโต้เถียงกันก็ต้องให้ credit บริษัทนะคะ ส่วนหนึ่งที่เราออกมาสู้

จริง ๆ มีอีกเรื่องหนึ่งเมื่อวานมีอัยการ 80 กว่าคนในสหรัฐอเมริกา อัยการ (prosecutor) ในสหรัฐ มาจากการเลือกตั้งนะคะ เขาออกมาประกาศว่าจะไม่ดำเนินคดีผู้หญิงที่ยุติการตั้งครรภ์ ซึ่งมันต้องดำเนินคดีในตามกฎหมายของรัฐ กฎไม่ดำเนิน 80 กว่าชื่อเลยนะคะ จะไม่ดำเนินคดี เพราะการดำเนินคดีกับประชาชน กับผู้หญิงที่เขายุติการตั้งครรภ์เป็นการขัดต่อคำสาบานในฐานะผู้รักษากฎหมาย เพราะฉะนั้นมันมาก เรียกว่ามันคือผลของการ overturn Roe มันสั้นคลอนตัวระบบการเมืองในหลายจุดมากของสหรัฐอเมริกา อะไรอย่างนี้เป็นต้น อันนี้ก็ต้องรอดู 80 กว่าชื่อในขณะนี้คิดว่าเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ใครที่สนใจเรื่องนี้ Twitter ของครีชื่อ @OccupyDemocrats ก็ให้ข้อมูลประหลาดนะคะ ก็ไปดูว่าคนเขาต่อสู้กันยังไง นั่นเป็นฝั่งประชาชน

แต่ว่าจริง ๆ แล้วขณะนี้เมื่อ overturn Roe แล้วประเด็นว่าด้วยเรื่องสิทธิเสรีภาพในการเลือกยุติการตั้งครรภ์มันย้ายจากกระบวนการของศาลสูงมาสู่สถาบันทางการเมืองด้านนิติบัญญัติ เพราะฉะนั้นขณะนี้ 2 ฝ่ายก็ออกมาพูดชัดเจนในการเลือกตั้งกลางเทอมซึ่งจะเกิดขึ้นเดือนพฤศจิกายน ฝ่าย Mike Pence อดีตรองประธานาธิบดีสมัย Donald Trump ก็ออกมาพูดแล้วว่าขณะนี้ไฟท์จะลงไปอยู่ที่เรื่องการเลือกตั้ง พุดง่าย ๆ ฝั่ง pro life เรียกรู้ฝั่ง pro life มาช่วยกันเลือกตั้ง Republican ทั้งในระดับรัฐ แล้วก็ระดับ federation ในขณะเดียวกันเราก็เห็น Joe Biden เช่นเดียวกันสองพรรคใหญ่ออกมา เพราะว่ามันย้ายมาสู่สถาบันด้านนิติบัญญัติจริง ๆ องค์ประกอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในระดับรัฐและระดับสหพันธรัฐ จะส่งผลต่อตัวกฎหมายที่จะเกิดขึ้น คือจริง ๆ หลายรัฐยังอยู่ในสถานการณ์ที่จะป้องกันเสรีภาพของประชาชนของพลเมืองในรัฐตัวเองได้ ความหวังมันไปฝากอยู่กับฝ่ายนิติบัญญัติ

รวมทั้งอีกแนวทางหนึ่งที่บอกว่า ถ้าเช่นนั้นเรื่องของสิทธิในการยุติการตั้งครรภ์ทำให้กลายเป็นกฎหมายดีมัย คือแทนที่จะไปตีความผ่านศาลรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นมันก็ย้ายมาสู่การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นก็น่าสนใจว่าประเด็นว่าด้วยเรื่อง abortion จะกลายเป็นฐานการตัดสินใจของผู้คน จริง ๆ ถ้าลงไปดูในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่มี Roe ออกมา พวกที่เห็นว่าการยุติการตั้งครรภ์เป็นเสรีภาพ เป็นสิทธิ

ของผู้หญิง เป็นทางเลือกที่ต้องเปิดให้ผู้หญิงเลือกได้ พวกนี้มี Roe อยู่แล้ว ไม่ค่อยออกมาคือเวลาเลือกตั้งในระดับรัฐ เลือกตั้ง สส. ถ้าไม่ใช่ปีที่เลือกประธานาธิบดี มันไม่ค่อยออกมาเลือกตั้ง มันก็ทำให้องค์ประกอบของ สส. กลายเป็นเทไปฝั่ง Republican ขณะนี้เราเห็นว่าผลเป็นยังไง ที่นี้ก็เอาเป็นว่าฝ่ายที่พีกฤตพุดถึงที่เขาไม่พอใจต่อการ overturn เชื่อว่าจะเป็นเสียงสำคัญให้ออกมาเลือกตั้งในครั้ง นี้ ก็แปลว่าการเลือกตั้งจะย้ายมาสู่ฝ่ายนิติบัญญัติ การต่อสู้จะย้ายมาที่ฝ่ายนิติบัญญัติ

กฤตยา: โอเค คือพวกที่เคยนอนหลับก็จะตื่นขึ้นมาลงคะแนนกันละคราวนี้ใช่ไหม

ชลิตาภรณ์: ใช่ค่ะ แล้วที่นี้ก็เลือกส่งเดชไม่ได้ ก็ต้องดูตัว สส. อะไรอย่างนี้เป็นต้น ในส่วนนี้ก็คือเอาเป็นการต่อสู้มันเห็นว่าตัวระบบการเมืองที่หน้าตาอย่างนี้คนสู้กันอย่างไร แต่ว่าก็จะเป็นเรื่องที่แบ่งแยก คือสังคมอเมริกันตอนนี้ polarized แบ่งแยกแตกเสียง แล้วเรื่องนี้มันเหมือนยิ่งซ้ำเลย ถึงขนาดว่ามี **การตั้งข้อสังเกตว่าการแบ่งแยกขนาดนี้ แตก มันไม่ได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อมีการถกเถียงว่าด้วยเรื่องการเลิกทาส มันไม่เคยเห็นอีกเลย มาเห็นตอนนี้ประเด็นนี้ถือว่าเป็นประเด็นที่ใหญ่มาก**

กฤตยา: สิ่งที่น่าสนใจอันหนึ่งก็คือพรรค Republican เขามีวิธีการจัดการยังไงกับตัวแทนพรรคที่จริง ๆ สมัยก่อนสนับสนุนเรื่องนี้ ที่เป็นตัวอย่างที่คนพูดถึง คืออย่าง Regan สมัยเป็นผู้ว่าการรัฐก็ยังมีทำที่ที่สนับสนุน พอมาเป็นประธานาธิบดีกลับ 180 องศา หลายคนก็เหมือนกันถ้าไปดูประวัติของเขา เขามีวิธีการจัดการอย่างไร เขาบอกว่าจริง ๆ สหรัฐมันก็มี deep state ของมันอยู่นะ มันจัดการเรื่องพวกนี้ใช่ไหมคะ

ชลิตาภรณ์: คือถ้ามองจริง ๆ มันมีคำอธิบาย มันอาจจะไม่ใช่เรื่องของ deep state โดยตรง แต่อธิบายว่าในระบบการเลือกตั้งอย่างสหรัฐอเมริกาซึ่งมี 2 พรรคหลัก ไม่ได้มีแค่ 2 พรรค แต่เป็น 2 พรรคหลักที่สู้กันแล้ว การชนะการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเลือกในเรื่องไหน ในสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา หรือเลือกประธานาธิบดี การชนะการเลือกตั้งได้มันต้องดูเสียงให้ได้มากที่สุด ที่นี้ก็แปลว่าฝ่ายบรรดาผู้สมัคร จริง ๆ โทษ Republican ฝั่งเดียวไม่ได้ Democrat ด้วย จะเห็นว่าในหลาย ๆ สถานการณ์ไม่พยายาม อย่าง Democrat ไม่พยายามจะ identified ตัวเองกับ Pro-choice ตรง ๆ คือในเวลาที่ผ่านมาเรื่องนี้ไม่ขึ้นมา ในขณะที่ฝั่ง Republican ดึงเสียงสนับสนุนจากฝั่งองค์กรศาสนาและอื่น ๆ ซึ่งเป็น Pro life มันก็เลยทำให้ออกมาอย่างนี้คือออกมาแล้วทุกคนพยายามจะชนะเลือกตั้ง ฝ่ายที่ควรจะป้องกัน และที่เราคาดว่าจะป้องกันเรื่อง abortion ก็ไม่ เพราะเดี๋ยวไปทำให้บางกลุ่มที่สนับสนุน Democrat แต่ไม่เห็นด้วยกับเรื่องนี้ เดี่ยวไม่เลือก อันนี้อะไรอย่างนี้ **อันนี้ถือว่าเป็นโศกนาฏกรรมของการเมืองบนฐานการเลือกตั้งจริง ๆ**

กฤตยา: คำถามสุดท้าย อาจารย์มองเรื่องนี้ในอนาคตอย่างไรในการต่อสู้ที่จะเกิดขึ้น ไม่ใช่เฉพาะเรื่องการทำแท้ง แต่รวมทุกเรื่องที่มีลักษณะก้าวหน้า ว่ามันจะถอยหลังหรืออย่างไร

ชลิตาภรณ์: คืออย่างหนึ่งที่อยากจะชี้ มันมีการตั้งคำถามว่า overturn Roe แปลว่าเอาในประเด็นเรื่อง abortion นะคะ เราถอยกลับไปสู่ช่วงเวลา คือพอมมี Roe ปี 1973 ขณะนี้เราถอยไปตรงนั้น มันมีคนชี้ว่ามันไม่ใช่ถอยไปตรงนั้น **มันถอยกลับไปไกลกว่านั้นมาก แล้วไม่รู้ว่าผลกระทบในทางลบจะเป็นอะไร เพราะ**

อย่าลืมว่าฝั่ง Pro-life เองก็มองเห็นนะคะว่าสิ่งที่ Pro-choice ทำเพื่อที่จะรองรับสิทธิในการเลือกยุติการตั้งครรภ์มีอะไรบ้าง อันนั้นเป็นเรื่องใหญ่กว่าด้วยเรื่องการต่อสู้ระหว่างฝ่ายการเมืองโดยเฉพาะแนวคิดอนุรักษนิยม ที่มันแปลกประหลาดคือบังคับคนให้มองเรื่องเพศ และปฏิบัติในเรื่องเพศแบบเดียวกับตัวเอง ไม่เปิดให้มีความแตกต่างหลากหลายได้ อันนั้นมันเป็นเรื่องใหญ่มากสำหรับคนในสังคมอเมริกัน

แต่ว่าที่อยากจะชี้ชวนก็คือการต่อสู้ทางการเมืองที่ว่ามันไม่ได้หยุดแต่มันจะดำเนินต่อไป แล้วเราสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างไร คืออยากย้ำว่าสิ่งที่เราเห็นมันจะมีตั้งแต่การต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ ขณะนี้วิธีที่พวกเรานำเสนอโดยเฉพาะฝ่ายเคลื่อนไหวไปนำเสนอเรื่องต่อสู้เชิงสัญลักษณ์อย่างเดียว แต่ไม่เห็นส่วนอื่น ๆ ว่าเวลาคนสู้ในทางการเมืองเขาทำอย่างไร ก็อย่างที่ได้อธิบายเมื่อสักครู่ว่ามันต้องรองรับในทุกระดับรวมทั้งไปมองในเรื่องกระบวนการทางกฎหมายและอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ก็เป็นที่น่าหวาดเสียวว่าสหรัฐอเมริกา ซึ่งเผชิญกับการ เมื่อวันที่ 6 มกราคมปีที่แล้วที่มีการบุกเข้าไปใน Capitol Hill เพื่อจะล้มการรับรองการเลือกตั้งประธานาธิบดีมาแล้ว มันจะไปถึงตรงนั้นหรือไม่อย่างไร อันนี้เป็นบทเรียนที่สำคัญให้กับคนในที่ต่าง ๆ ในโลกนี้ว่า polarisation แบบนี้มันส่งผลอย่างไร แล้วตัวระบบการเมืองแบบเดิม สถาบันทางการเมืองแบบเดิม มันอายุเยอะนะคะ มันเป็น 100 ปีระบบการเมืองแบบนี้ มันจะรองรับอยู่ได้หรือไม่ มันจะกลายเป็นการใช้ความรุนแรงต่อกันหรือไม่อย่างไร แล้วก็เป็นมุมที่จริง ๆ เราคงต้องพิจารณาแล้วในสังคมเมืองไทย ซึ่งอะไรยังไม่ลงตัว

กฤตยา: กำลังจะถามว่าเรื่องหวาดเสียวแบบนี้ เรื่อง overturn แบบนี้ เรื่องถอยหลังแบบนี้ เพราะจริง ๆ สังคมไทยมันถอยหลังหลายด้าน มาเรื่องสิทธิการทำแท้งซึ่งเราเพิ่งได้แก้ไขกฎหมายไปยังไม่ครบ 2 ปีดี โอกาสที่มันจะ overturn มีไหม ขณะเดียวกันเรื่องสมรสเท่าเทียมที่จ่ออยู่ในสภา สุราก้าวหน้าอะไรก็ตามแต่ไม่ทราบว่าคุณอาจารย์มองอย่างไร

ชลิดาภรณ์: คือนี้อาจจะเป็นความไม่ไว้ใจรัฐไทยและระบบราชการไทยที่ใหญ่หลวงมาก คือเวลากฎหมายผ่านสภาออกมา มันสามารถจะไปสู่สภาพที่ไม่มีผลในทางปฏิบัติได้ในทันทีทุกเรื่องไม่ว่าเรื่องไหนคือมันต้องไปรออาศัยตัวพระราชบัญญัติอย่างเดียว เสร็จแล้วมันจะต้องมีเรื่องของ การตีความ การสร้างกฎระเบียบของฝ่ายระบบราชการเอง ตรงนั้นเราไม่รู้เลยว่า จะเกิดอะไรขึ้น แล้วถ้าเกิดมันไปคนละทางกับตัวกฎหมายที่เราเข้าใจว่าเป็น จะทำอย่างไร ในช่วง 8 ปีหลังจากที่ผ่านมาตัวรัฐ ข้าราชการมีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น ประชาชนทำอะไรไม่ค่อยได้ คือเวลาที่ใคร ๆ ตีใจ กฎหมายเรื่องนั้นเรื่องนี้ผ่าน เราควรตีใจใหม่ หรือจริง ๆ มันมีเรื่องที่ต้องระมัดระวัง คือให้ประชาชนตีใจเป็นบางเรื่อง แต่ว่าเอาเข้าจริง ๆ แล้วไม่มีผลอะไรเลย คือปัญหาของเราเป็นอีกเรื่อง มันไม่เหมือนเรื่อง overturn ของ Roe มันก็เป็นปัญหาเฉพาะในบริบทของเรา เพราะฉะนั้นคนที่ต่อสู้ในประเด็นต่างๆ ในเรื่องเพศสภาพ เพศวิถีอาจจะต้องมานั่งทบทวนกัน

ใหม่ว่าการอ้างอิงหรือโยงไปสู่เรื่องสิทธิเสรีภาพ ภาษาและหลักว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ เอาเข้าจริง ๆ ในบริบทแบบนี้ซึ่งจริง ๆ สิทธิเสรีภาพไม่มีค่าในบริบทไทย มันยังทำได้ไหมหรือจะต้องผลักดัน

กฤตยา: ต้องขอบคุณอาจารย์มาก ๆ คิดว่าเป็นประโยชน์มาก ๆ จะเอาไปใช้นะ

